

صداقت و راستگویی

خطبه اول

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَفْوَ الْعَفُورِ وَالْعَلِيمِ بِذَاتِ الصُّدُورِ وَ سُبْحَانَكَ حَتَّىٰ عَبَادَهُ عَلَىٰ خَيْرِ الصَّدَقِ وَاجْتِنَابِ قَوْلِ الزُّوْرِ وَ جَعَلَ قَوْلَ الْحَقِّ عَلَىٰ الْإِيمَانِ دَلِيلًا وَ وَالِي رِضْوَانِ اللَّهِ وَمَحَبَّتِهِ طَرِيقًا وَسَبِيلًا وَ أَحْمَدُهُ بِمَا هُوَ لَهُ أَهْلٌ مِنَ الْحَمْدِ وَأَنْبِي عَلَيْهِ وَ وَأُوْمِنُ بِهِ وَأَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَ مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَ وَنَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ وَنَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا وَنَبِيَّنَا مُحَمَّدًا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ وَ خَيْرٌ مَنْ نَبَتْ الْحَقَّ وَأَقَامَهُ وَ وَهَدَىٰ بِإِذْنِ رَبِّهِ إِلَىٰ سَبِيلِ الْإِسْتِقَامَةِ وَ اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ وَ وَالتَّابِعِينَ لَهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ.
أَمَّا بَعْدُ:

برادران عزیز بدانید که یکی از مهمترین اسباب انحراف بشریت دوری از صداقت و راستگویی و روی آوردن به دروغ و خیانت می باشد. بشریت بدلیل دوری از این اصل عظیم اسلامی و انسانی امروزه در منجلاب تباهی و فساد غوطه ور است. زیرا صدق و راستی اساس هر خیر و نیکی و دروغ و خیانت پایه تمامی شر و بدیهاست. پس بیایید ندای الله متعال را لیک گفته و تقوای الله را پیشه نموده و از زمره راستگویان باشیم.

قَالَ تَعَالَى: ﴿يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ (التوبة: ۱۱۹)

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید تقوای الله را پیشه ساخته و همراه راستگویان باشید.»

راستگویی یعنی فضیلت و نجابت و یعنی راهی روشن و درونی والا و انسان راستگو و صادق همیشه بسوی نیکی‌ها توفیق می‌یابد. در این حدیث که عبدالله بن مسعود رضی الله عنه روایت نموده است دقت کنید که از رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم چنین روایت می‌کند که ایشان در شرح و تبیین این اصل مهم فرمودند:

(فإن الصدق يهدي إلى البر وإن البر يهدي إلى الجنة وما يزال الرجل يصدق ويتحرى الصدق حتى يكتب عند الله صديقاً وإياكم والكذب فإن الكذب يهدي إلى الفجور وإن الفجور يهدي إلى النار وما يزال الرجل يكذب ويتحرى الكذب حتى يكتب عند الله كذاباً).

«همانا صدق و راستی به سوی نیکی هدایت می‌کند و نیکی به سوی بهشت و شخص آنقدر راستی پیشه می‌کند تا اینکه نزد پروردگارش به مقام صديق میرسد. و همانا دروغ به سوی فجور رهنمون می‌شود و فجور نیز انسان را به سوی آتش می‌برد و شخص آنقدر دروغ می‌گوید تا آنکه نزد الله به عنوان دروغگو شناخته میشود» [به روایت بخاری و مسلم]

برادران مومن و ما نباید از صداقت و راستی در کردار و گفتارمان نسبت به دیگران اهمال و یا در روابط اجتماعی خود از آن فاصله بگیریم. فراموش نکنیم که انسان صادق و راستگو به طور "طبیعی" راست می‌گوید و نه به گونه ای "تصنعی" زیرا صداقت و راستگویی با جسم و جان او در هم تنیده شده است و او به شوق الله و برای جلب خشنودی معبودش زبان به صداقت و راستگویی می‌چرخاند و هرگز حاضر نمی‌شود برای جلب منافع اقتصادی و دست یابی به جاه و مقام و شهرت دنیوی و زبان به کذب و دروغ بگشاید و با بهره ای ناچیز و فانی و زودگذر به خبث و پلیدی بگراید و به مکر و نیرنگ روی بیاورد و آتش فتنه مشتعل سازد و رابطه‌ها را تیره نماید و قلب‌ها را از هم جدا

کند تا خود به آمال نفسانی و شیطانیش دست یابد.

بندگان الله و صداقت برکت است و دروغ از بین برندهی آن واز آنجایی که در هنگام خرید و فروش طمع بیشتر است و قناعت اندک و رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم چنین می فرماید:
 عن حکیم بن حزام رضی الله عنه قال: قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: «البیعان بالخیار ما لم يتفرقا. فإن صدقا وبینا: بورك لهما فی بیعهما. وإن کذبا وکتما: محقت برکة بیعهما» متفق علیه.
 «خریدار و فروشنده تا وقتی که از هم جدا نشده اند اختیار [فسخ معامله] را دارند. پس اگر راستی پیشه نمودند و آشکارا معامله کردند (و از پنهان کاری اجتناب ورزیدند) در معامله ی آنان برکت انداخته خواهد شد و واگر کتمان کردند و دروغ گفتند برکت معامله ی آنان از بین خواهد رفت».
 به روایت بخاری و مسلم

الله متعال در جای جای کتاب مقدسش این صفت پسندیده را ستوده و آنرا به ذات اقدس خویش و پیامبرانش و مومنان راستین نسبت داده است.

قَالَ تَعَالَى: ﴿ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴾ (النساء: ۸۷) «و چه کسی راستگوتر از الله است؟»

و نیز فرموده است: ﴿ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴾ (النساء: ۱۲۲) «و چه کسی راست گفتارتر از الله است؟»

و باز فرموده است: ﴿ قُلْ صَدَقَ اللَّهُ ﴾ (آل عمران: ۹۵) «بگو: راست گفت الله...»

الله متعال پیامبران و خاصان و اولیای خود را با صفت صدق و راستی ستوده است:
 قَالَ تَعَالَى: ﴿ وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴾ (مریم: ۵۴)
 «و در این کتاب اسماعیل را یاد کن که او در وعده اش راست بود و رسولی پیامبر بود».

و خطاب به همه ی بندگانش فرموده است: ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴾ (التوبة: ۱۱۹)

«ای کسانی که ایمان آورده اید تقوای الله را پیشه ساخته و همراه راستان باشید».

صفت صدق و راستی در دنیا و آخرت مورد ستایش قرار گرفته و نشانه ی تقوا و سبب بخشش گناهان و بالا رفتن درجات است که همه ی این ها در این سخن الله متعال جمع گردیده است و آنجا که می فرماید:

﴿ وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ ۖ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴾ (۳۳) لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿۳۴﴾ إِلَيْكُمْ كَفَرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَبِجَزَائِهِمْ أَجْرُهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۳۵﴾

(الزمر: ۳۳- ۳۵) «و آن کس که راستی آورد و آن را باور نمود آنان همان متقیانند (۳۳) برای آنان هر چه بخواهند پیش پروردگارشان خواهد بود این است پاداش نیکوکاران (۳۴) تا الله بدترین عملی را که کرده اند از ایشان بزداید و آنان را به بهترین کاری که می کرده اند پاداش دهد».

ای مسلمانان و صفت «صدق و راستی» یک صفت مستحب نیست بلکه فریضه واجبی است برای هر شخص مسلمان و یک خصلت برای انسان مومن است. یک مومن باید در باطن و ظاهر خود به

یک اندازه راستی و پاکی و صفای نفس داشته باشد... و بدین سبب بسیاری از علما همچون امام ابن قیم _رحمه الله_ صدق و راستی را به سه دسته تقسیم کرده اند:

(الف): صدق در گفتار و یعنی بر هر بنده ای واجب است که زبان خود را حفظ و کنترل نموده و جز راست سخن دیگری بر زبان نیاورد.

(ب): صدق در کردار و به معنای یکسان بودن ظاهر و باطن انسان است بگونه ای که ظاهر و آشکار وی مخالف درون و نهان وی نباشد.

(ج): صدق در پندار که مهمترین و سخت ترین انواع صداقت و راستی به شمار میرود و همانند صدق در اخلاص و صدق در توبه و در امید به الله و در ترس از وی و... می باشد و اگر صدق در افکار و نیت انسان جای گرفت این خصلت در کردار و گفتار وی نیز متبلور خواهد شد و به اذن الله از انحرافات اخلاقی مصون خواهد ماند.

شاعر شیرین سخن در این باره چه زیبا سروده است:

فعل وقول آمد گواهان ضمیر و زاین دو بر باطن تو استدلال گیر

قول و فعل بی تناقض بایدت و تا قبول اندر زمان پیش آیدت

امام مسلم در کتاب صحیحش حدیثی از پیامبر صلوات الله علیه آورده که آن حضرت میفرماید: «شخص آنقدر راست می گوید و در پی راستی می رود تا آنکه نزد الله به عنوان "صَدِیق" شناخته میشود و شخص دیگر آنقدر دروغ می گوید و در پی دروغ می رود تا آنکه نزد الله به عنوان "كَذَّاب" شناخته میشود».

بارك الله لي ولكم في القرآن العظيم ونفعني وإياكم بما فيه من الآيات والذکر الحكيم و أقول قولي هذا و أستغفر الله لي ولكم و فاستغفروه إنه هو الغفور الرحيم.

خطبه دوم

إن الحمد لله نستعينه ونستغفره و نتوب إليه و نعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا و من يهده الله فلا مضل له و ومن يضلل فلا هادي له و وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له و وأشهد أن نبينا محمدا عبده ورسوله صلى الله عليه وسلم و بارك عليه وعلى آله وأصحابه و والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.

سپاس و ستایش الله را می گویم به خاطر نیکی و احسان وی و شکر و سپاس او را می گویم به خاطر توفیق و منت وی و گواهی می دهم که معبودی به حق نیست جز او که تنها و بی شریک است و گواهی می دهم که محمد صلی الله علیه و آله و سلم و بنده و رسول وی و دعوتگر به سوی رضوان اوست. درود و سلام و برکات الله بر او و بر اهل بیت و یاران و تابعین او و کسانی باد که به نیکی تا روز قیامت از آنان پیروی نمایند.

اما بعد...

ای مسلمانان و راستگویی از اعمال نیک انسانی و نزد دین و خرد از جایگاه ویژه ای برخوردار است. فطرت پاک انسان ایجاب می کند که آدم سالم و متعادل و دل و زبانش یکسو و هماهنگ باشد و ظاهر و باطنش یکی باشد و آنچه را باور دارد بر زبان جاری کند.

اسلام دینی فطری است و راستی نیز و نیاز نیست فطری و درونی و پس این دو پیوندی ناگسستنی

دارند و در روایات اسلامی با تعابیر گوناگونی بر راستگویی مسلمانان تأکید شده و آن را از اصول ایمان و دینداری به حساب آورده اند.

عادت دادن نفس به راستی و وپایند بودن به این صفت و فراموش نکردن این موضوع که و الله تعالی در هر مکانی از حال ما آگاه است و تقوا پیشه کردن و همه‌ی این‌ها انسان را برای در پیش گرفتن خصلت صدق و راستی کمک می‌کند...

به همین سبب نشر فرهنگ راستگویی در جامعه و طرد نمودن دروغ و دروغ‌گویان در جامعه به ویژه در وسائل ارتباط جمعی و مطبوعات برای مردم جامعه لازم و ضروری است.

آری برادران مسلمان و دروغ بسیار خطرناک و یکی از صفات منافقان است و هر که به این خصلت ناپسند متصف باشد یکی از نشانه‌های نفاق عملی در وی پدیدار گشته و رسول الله در این باره چنین می‌فرماید: عن عبد الله بن عمرو رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وآله وسلم و قال: «أربع من كن فيه كان منافقا و ومن كانت خصلة منهن فيه كانت فيه خصلة من النفاق حتى يدعها و من إذا حدث كذب و وإذا وعد أخلف و وإذا خاصم فجر و وإذا عاهد غدر». (خرجه البخاری و مسلم)

از عبدالله بن عمرو بن عاص رضی الله عنهما روایت است که رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم فرمودند: «چهار خصلت است که اگر در کسی باشد آن شخص منافق خالص (واقعی) است و اگر یکی از آن‌ها در وی باشد در وی یکی از خصلتهای نفاق وجود دارد تا آنکه آن را ترک گوید:

۱- و اگر سخن گوید دروغ گوید

۲- خلف وعده میکند

۳- و هنگام خصومت با کسی فحش و دشنام گوید.

۴- اگر امین شمرده شود خیانت کند (خیانت در امانت میکند)

[به روایت بخاری و مسلم].

دروغ و ایمان را ناقص می‌کند. الله متعال می‌فرماید:

﴿ إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكُذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ﴾ (النحل: ۱۰۵)

«تنها کسانی دروغ‌پردازی می‌کنند که به نشانه‌های الله ایمان نمی‌آورند.»

و حتی انسان دروغگو در معرض لعنت الله قرار دارد: ﴿ تَرْتَبِهَلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَىٰ

الْكَاذِبِينَ ﴿٦١﴾ (آل عمران: ۶۱)

«... سپس مباهله کنیم و لعنت الله را بر دروغ‌گویان قرار دهیم.»

مومنان گرامی! متأسفانه امروزه دروغ همانند بسیاری از گناهان دیگر نزد مسلمانان کوچک شمرده شده و بدون هیچ ابا و پروایی در زندگی روزمره به ارتکاب این گناه کبیره عادت نموده اند در صورتیکه رسول گرامی اسلام صلی الله علیه وآله وسلم دروغ گفتن به خردسالان و یا حتی برای خنداندن دیگران را حرام می‌دانستند و چه برسد که انسان همانند بسیاری از تجار برای بدست آوردن کسب و منفعت دروغ بگوید که این نوع بسیار خطرناک و عقاب آن نیز شدیدتر می‌باشد. عن إسماعيل بن عبيد بن رفاعة عن أبيه عن جده أنه خرج مع النبي صلی الله علیه وسلم إلى المصلى

فرأى الناس يتبايعون فقال: «يا معشر التجار فاستجابوا لرسول الله صلى الله عليه وسلم ورفعوا أعناقهم وأبصارهم إليه فقال إن التجار يبعثون يوم القيامة فجارا إلا من اتقى الله وبر وصدق».

«از رفاعة رضی الله عنه روایت است که او به همراه رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم به سوی مصلی خارج شد و دید که مردم در حال داد و ستد هستند پس به آن‌ها گفت: «ای جماعت تاجرا!» آنها در استجابت به ندای رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم سرهای خود را بلند کرده و بسوی وی نگریستند و پس فرمود: «تاجران در روز قیامت فاجر و بدکار برانگیخته خواهند شد جز آن تاجرانی که تقوای الله را پیشه ساخته و نیکی کنند و راست گویند»، [به روایت ترمذی و ابن ماجه. ترمذی می‌گوید: این حدیثی حسن و صحیح است]

برادران عزیز آثار ارزنده هر موضوعی بستگی به ارزش و اهمیت آن دارد و چون راستی از اهمیت بالایی برخوردار است و پیامدهای ارزشمندی نیز به همراه دارد که برخی از آنها را برای شما ذکر خواهم نمود:

(الف) - همراهی الله

(ب) - پاک‌کاری کردار

(ج) - نجات و سلامتی

(د) - بزرگی مقام

(ه) - خیر دنیا و آخرت

(و) - پاداش‌های اخروی.

قرآن کریم در این باره می‌فرماید: ﴿ قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾ (المائدة: ١١٩)

«الله تعالی می‌فرماید: امروز روزی است که راستی راستگويان به آنها سود می‌بخشد و برای آنها باغهایی (از بهشت) است که آب از زیر (درختان) آن جریان دارد و جاودانه و برای همیشه در آن می‌مانند و الله تعالی از آنها خشنود و آنها از الله تعالی خشنود خواهند بود و این رستگاری بزرگی است.»

بنابراین آیه شریفه و آنان که مسؤولیت و رسالت خود را انجام دادند و در این دنیا و در گفتار و کردار و پندار صادق بوده و جز راه صدق و درستی نپیمودند و از کار خود بهره کافی خواهند برد و به رستگاری بزرگ که همان خشنودی الله متعال است و دست خواهند یافت.

پس صدق و راستی را به عنوان طریقه خود قرار دهید و در ظاهر و باطن به آن پایبند باشید تا آنکه الله تقوای خود را در قلب شما جای دهد و راه شما را پر از نور و موفقیت کند.

قال تعالى: ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾ (التوبة: ١١٩) «ای کسانی که ایمان آورده‌اید تقوای الله را پیشه ساخته و همراه راستان باشید.»

عباد الله! صلوا وسلموا على من أمرتم بالصلاة والسلام عليه في قوله سبحانه:

﴿ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾ (٥٦)

(الأحزاب: ٥٦)

اللهم فصلِّ وسلِّم على عبدك ورسولك محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين و والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.
اللهم ارض عن الصحابة الأخيار و آل البيت الأبرار و اللهم إنا نشهدك حب نبيك و وأهل بيت نبيك و وأصحاب نبيك و ومن سار على نهج نبيك صلى الله عليه وآله وسلم.
اللهم وفقنا لما حَب وترضى و اللهم انصر الإسلام والمسلمين و ودمر أعداءك أعداء الدين.
اللهم اغفر لنا ولآبائنا وأمهاتنا وجميع المسلمين الأحياء منهم والميتين و برحمتك يا أرحم الراحمين و اللهم آت نفوسنا تقوها وزكها أنت خير من زكاها و أنت وليها ومولاها و ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار.
عباد الله! إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى و وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغى و يعظكم لعلكم تذكرون.